Gemeente Voorschoten

# Raadsvoorstel

| | |
|---|---|
| *Zaaknummer:* | Z/23/082051/407496 |
| *Datum collegebesluit:* | dinsdag 20 augustus 2024 |
| *Datum commissievergadering:* | donderdag 19 september 2024 |
| *Datum raadsvergadering:* | donderdag 26 september 2024 |
| *Soort Voorstel:* | Raadsvoorstel |
| *Onderwerp:* | Inwonersparticipatie; Verordening participatie en uitdaagrecht en actualisatie Participatienota 'Samen maken we Voorschoten' |
| *Portefeuillehouder:* | Wethouder Schokker |
| *Programma:* | 0.1 Bestuur en ondersteuning |
| *Kernboodschap:* | Als gevolg van de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau is de inspraakverordening geactualiseerd en verbreed naar een Verordening participatie en uitdaagrecht. Daaropvolgend is de participatienota afgestemd op deze verordening. De verordening en de nota worden ter vaststelling aan de raad aangeboden. |
| *Bijlagen:* | 1: Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025.<br>2: Geactualiseerde participatienota 'Samen maken wij Voorschoten 2024'<br>3: Was/wordt-overzicht oude Inspraakverordening en nieuwe Verordening participatie en uitdaagrecht<br>4: Leidraad participatie Omgevingswet Voorschoten 2024 (vastgesteld door de raad 23 mei 2024)<br>5: Overzicht stand van zaken Uitvoeringsagenda Participatie.<br>6: VNG Voorbeeld Verordening participatie en uitdaagrecht |
| *Beslispunten:* | 1. De 'Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025' vast te stellen. |

2. De geactualiseerde Participatienota ‘Samen maken wij Voorschoten 2024’ vast te stellen.

*Relatie met:* Coalitieakkoord

**Inleiding en samenvatting**

In de gemeente Voorschoten is de ‘Verordening inzake de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken’ (inspraakverordening) sinds 2015 van kracht. De Wet versterking participatie op decentraal niveau verplicht de gemeente om deze inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening.

De Omgevingswet regelt dat participatie verplicht is bij de instrumenten omgevingsvisie, (omgevings)programma, omgevingsplan en omgevingsvergunning. De wijze waarop participatie wordt vormgegeven staat niet in de wet. Vandaar dat het voor gemeenten verplicht is om participatiebeleid op te stellen waarin is vastgelegd hoe participatie wordt vormgegeven en welke eisen daarbij gelden. De raad is het bevoegd gezag om dit beleid vast te stellen.

Voorschoten heeft de ambitie een participatieve gemeente te zijn. Daarbij heeft de raad aangegeven bij de bespreking van de Quick Scan Lokale Democratie dat de focus van de gemeente op het uitvoeren van participatie moet liggen. Om zo snel mogelijk een eenduidige uitvoering mogelijk te maken, kiest het college ervoor om de nieuwe verordening op 1 januari 2025 inwerking te laten treden, de datum waarop ook de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking treedt, en niet de implementatieperiode van de wet tot 1 januari 2027 af te wachten. Daarom ligt nu de nieuwe ‘Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025’ en de geactualiseerde Participatienota ‘Samen maken wij Voorschoten 2024’ voor. De participatienota gaat na vaststelling door de raad in werking zodat er al in de geest van de verordening kan worden gewerkt. De juridische vertaling volgt dan per 1 januari 2025.

Op inspraakprocedures die zijn gestart voor 1 januari 2025 blijft de ‘Verordening inzake de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken’ van toepassing.

Naast het opstellen van de verordening en het actualiseren van de participatienota, wordt er onverminderd gewerkt aan de uitvoering van participatie.

Verordening participatie en uitdaagrecht

De basis voor de nieuwe participatieverordening zijn de huidige inspraakverordening en de voorbeeldverordening van de VNG. De VNG laat ruimte voor keuzes waarbij bij artikel 3 'Procedure participatie' is gekozen voor variant B om aan te sluiten bij ons huidige participatiebeleid.

Als gevolg van de Wet versterking participatie op decentraal niveau is de inspraakverordening verbreed met regels over de wijze waarop inwoners en belanghebbenden niet alleen bij de voorbereiding, maar ook bij de uitvoering en evaluatie van beleid worden betrokken (zie artikel 3, lid 2). Ook is de verordening aangevuld met een paragraaf over uitdaagrecht. Tevens is een paragraaf over de Omgevingswet toegevoegd.

Uitdaagrecht

De wet Versterking participatie op decentraal niveau verplicht gemeente om voorwaarden op te nemen waaronder inwoners en maatschappelijke partijen taken van de gemeente kunnen uitvoeren (uitdaagrecht). Het gaat om taken die in zelfstandigheid of in medebewind kunnen worden uitgevoerd. De regels voor het uitdaagrecht en de wijze waarop partijen bij uitvoering van beleid en taken kunnen worden betrokken (vorm en inhoud) zijn vastgelegd in de verordening (artikel 6 en 7) en omschreven in de participatienota (hoofdstuk 6.3.).

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat uit van een participatieve aanpak waarbij belanghebbenden in een vroegtijdig stadium worden betrokken, voorafgaand aan de formele besluitvorming. Participatie is nodig om informatie, kennis en standpunten te delen en op te halen, waardoor er een integrale belangenafweging in de fysieke leefomgeving wordt gemaakt. Daarbij is participatie een middel om mensen te enthousiasmeren en mee te nemen. Het gaat om participatie met belanghebbenden (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden) bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit.

Ook bij het indienen en beoordelen van aanvragen van omgevingsvergunningen is participatie een verplicht onderwerp.

In mei 2024 heeft de raad buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (bopa's) aangewezen voor verplichte participatie. Het betreft initiatieven die in de 'Leidraad participatie Omgevingswet Voorschoten 2024' vallen onder niveau 2 en 3.

Participatienota 'Samen maken wij Voorschoten'

De verplichting om de inspraakverordening te verbreden naar de participatieverordening en het verplichte participatiebeleid als gevolg van de Omgevingswet maken het noodzakelijk de Participatienota 'Samen maken wij Voorschoten' te actualiseren. Het betreft het 'beleidsarm' voldoen aan de wettelijke kaders. De belangrijkste aanpassingen in de participatienota zijn de regels in relatie tot de Omgevingswet (6.1.2. Omgevingswet) en de toepassing van het uitdaagrecht (6.3.1. Uitdaagrecht).

Om verwarring te voorkomen is bij de participatienota en de Leidraad participatie Omgevingswet Voorschoten 2024 gekozen voor uniformering van de participatieniveaus, zoals het toepassen van een eenduidige participatieladder (zie: nota hoofdstuk 4.2. en leidraad pagina 5). De Leidraad participatie Omgevingswet Voorschoten 2024 die op 23 mei door de raad is vastgesteld is hierbij als uitgangspunt genomen. Met de uniformering van de participatieniveaus voorkomen we spraakverwarring, de huidige uitvoering van participatie verandert hier niet door. Aanvullend is een aantal technische wijzigingen ingevoegd zodat de participatienota voor de komende jaren weer actueel is.

Het vaststellen van de verordening en de nota hebben geen invloed op de uitvoeringsagenda participatie zoals is vastgelegd in de hoofdstukken 8 en 9 van de oude nota uit 2019. Omdat deze uitvoeringsagenda onder de uitvoeringsverantwoordelijkheid van het college valt is die nu niet opgenomen bij het beleid. Een overzicht van de stand van zaken van de uitvoeringsagenda is opgenomen in de bijlagen.

**Beoogd effect**

Het vaststellen van een juridisch correcte, eenduidige en uitvoerbare verordening met bijpassende participatienota. Dit zorgt voor duidelijkheid bij inwoners en gemeente over het verloop van een participatieproces bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. Tevens geeft het inzicht in de doelen, de mate van invloed en wat er met participatie-uitkomsten gebeurt.

**Argumenten**

*1.1 De verordening voldoet aan wettelijke eisen*

De wet schrijft voor dat de inspraak wordt verbreed naar participatie en dat uitdaagrecht ook een plek in de verordening krijgt. Met deze nieuwe verordening voldoet Voorschoten tijdig hieraan.

*1.2 De participatienota voldoet aan wettelijke eisen*
Er wordt voldaan aan de verplichting vanuit de Omgevingswet om de wijze waarop participatie wordt vormgegeven vast te leggen in de participatienota.

*1.3 De verordening, de participatienota en de leidraad participatie Omgevingswet sluiten op elkaar aan*
De drie documenten zijn inhoudelijk en wat de formulering betreft op elkaar afgestemd. De documenten bieden inwoners en de gemeente duidelijke en eenduidige kaders om te handelen bij participatieopgaven.

*1.4 De verordening en de participatienota passen binnen de besluitvorming over de actieagenda Quick Scan Lokale Democratie*
De raad heeft besloten (amendement 252) dat de focus moet liggen op de uitvoering van participatie. Dit voorstel voorziet enkel in het toekomstbestendig maken van beide documenten. De ontwikkeling hiervan is niet ten koste gegaan van de uitvoering van participatie.

**Kanttekeningen**
Inwoners en maatschappelijke partijen hebben meer rechten en plichten als gevolg van de Wet versterking participatie op decentraal niveau en de verplichte participatie vanuit de Omgevingswet.

**Inwonersparticipatie en communicatie**
Voor het opstellen van de verordening en het actualiseren van het beleid is geen participatie toegepast. De inhoudelijke veranderingen tussen de oude en de nieuwe verordening is enkel op basis van wettelijke vereisten. De actualisatie van de participatienota betreft enkel technische wijzigingen, om ervoor te zorgen dat het beleid hierin niet in tegenspraak met de nieuwe verordening is. Bij de ontwikkeling van de participatienota is in 2019 een intensief participatieproces doorlopen. De actualisatie van het beleid doet recht aan de uitkomsten van dit participatieproces.

De ‘Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025’ zal na vaststelling worden bekendgemaakt in het Gemeenteblad en op overheid.nl. De verordening treedt in werking op 1 januari 2025.

De nieuwe verordening zal actief worden gedeeld via de gemeentelijke communicatiekanalen.

**Financiën**
De Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025 en Participatienota ‘Samen maken we Voorschoten’ hebben geen financiële consequenties.

**Juridisch kader**

Artikel 149 en 150 van de Gemeentewet; de raad is op grond van artikel 149 bevoegd om verordeningen te maken die in het belang van de gemeente nodig zijn. Op grond van artikel 150 kan de raad verordeningen vaststellen.

Uit de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden, vloeit voort dat de gemeente het participatiebeleid moet vaststellen waarin is vastgelegd hoe participatie wordt vormgegeven en welke eisen daarbij gelden. Er is voor de gemeente een participatieplicht voor 'kennisgeving en motivering' bij kerninstrumenten van de Omgevingswet zoals omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en omgevingsplan.

De Wet versterking participatie op decentraal niveau verplicht gemeenten om de inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening waarbij participatie niet alleen bij de voorbereiding maar ook bij de uitvoering en evaluatie van beleid plaatsvindt. Ook is het verplicht om voorwaarden voor het uitdaagrecht vast te leggen in de verordening.

Naast de bevoegdheid van de raad om de verordening vast te stellen, is de raad tevens bevoegd gezag voor het vaststellen van de participatienota zoals ook is aangegeven in informatiebrief Inwonersparticipatie d.d. 6 maart 2024.

**Risico's**

N.v.t.

**Duurzaamheid**

N.v.t.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E. A. van Wattingen,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerdink,
burgemeester

# Besluit

Zaaknummer: Z/23/082051/407496

De raad van de gemeente Voorschoten;

gelet op de Wet versterking participatie op decentraal niveau en de Gemeentewet, artikelen 149 en 150;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van dinsdag 20 augustus 2024,

besluit:
1. De 'Verordening participatie en uitdaagrecht Voorschoten 2025' vast te stellen.
2. De geactualiseerde Participatienota 'Samen maken wij Voorschoten 2024' vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering
van de raad der gemeente Voorschoten,
gehouden op donderdag 26 september 2024

| | |
|---|---|
| de griffier, | de voorzitter, |
| drs. B.J. Urban | drs. N. Stemerdink |